

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Stanowisko Organizacji Pozarządowych

Marta Wiśniewska

Projekt „Fundusze Europejskie dla zrównoważonego rozwoju - partycypacja społeczna w programowaniu przyszłego okresu budżetowego po 2013” współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Podstawa

Model partycypacyjny opierający się na:

- Analizach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013, szczegółowego opisu priorytetów, sprawozdań rocznych, dokumentów konkursowych, list beneficjentów i in.
- Analizach dokumentów strategicznych powstających w procesie programowania funduszy na lata 2014-2020
 - projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w wersji z maja 2013 roku

projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w wersji z grudnia 2013 roku

Podstawa

Stanowisko

Aktualne potrzeby i wyzwania związane z efektywnym korzystaniem z zasobów naturalnych, przeciwdziałaniem utracie różnorodności biologicznej i zmianom klimatu oraz adaptacją do tych zmian.

Zagadnienia ogólne:

- Zrównoważony rozwój
- System oceny i wyboru projektów, wdrażanie RPO WM
- Monitorowanie i ewaluacja, system wskaźników

Wybrane obszary tematyczne:

- Efektywność energetyczna i OZE
- Ochrona różnorodności biologicznej
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gospodarka odpadami
- Zrównoważony transport (miejski, kolejowy, rowerowy)
- Edukacja ekologiczna
- Adaptacja do zmian klimatu a zasada zrównoważonego rozwoju

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie jako beneficjenci RPO WM

Zagadnienia ogólne:

- **Zrównoważony rozwój**
- System oceny i wyboru projektów, wdrażanie RPO WM
- Monitorowanie i ewaluacja, system wskaźników

Wybrane obszary tematyczne:

- **Efektywność energetyczna i OZE**
- **Ochrona różnorodności biologicznej**
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gospodarka odpadami
- Zrównoważony transport (miejski, kolejowy, rowerowy)
- **Edukacja ekologiczna**
- **Adaptacja do zmian klimatu a zasada zrównoważonego rozwoju**

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie jako beneficjenci RPO WM

RPO WM 2014-2020:

„Zasada zrównoważonego rozwoju ma charakter horyzontalny i w związku z tym będzie uwzględniana przy realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych Programu. Działania w ramach RPO WM 2014-2020 zostały ukierunkowane na osiągnięcie synergii celów gospodarczych, społecznych i ochrony środowiska oraz na wzmocnienie wysiłków w zakresie ochrony środowiska w długim okresie.”

Rzeczywiste horyzontalne wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju wymaga:

- wprowadzenia do wszystkich osi priorytetowych określonych typów projektów tj. zawierających rozwiązania zapobiegające utracie różnorodności biologicznej i zmianom klimatu, adaptacyjne do tych zmian oraz inne prośrodowiskowe, ekoinnowacyjne rozwiązania, zawierające elementy edukacji ekologicznej,
- wprowadzenia kryteriów zrównoważonego rozwoju, kryteriów promujących rozwiązania prośrodowiskowe oraz kryteriów społecznej odpowiedzialności biznesu jako kryteriów wyboru projektów we wszystkich osiach priorytetowych i działaniach,

Rzeczywiste horyzontalne wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju wymaga:

- wprowadzenia dla wszystkich typów projektów kryteriów formalnych (dopuszczających) związanych z efektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, w tym kryteriów związanych z efektywnością energetyczną,
- wprowadzenia dla wszystkich projektów związanych z inwestycjami infrastrukturalnymi kryterium nie degradowania środowiska i zobiektywizowanej punktowej metody rozliczenia oddziaływania inwestycji na środowisko,

Rzeczywiste horyzontalne wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju wymaga:

- zaplanowania adekwatnych do wyzwań środowiskowych alokacji środków na poszczególne osie priorytetowe, działania, typy projektów, przy czym w większym stopniu niż dotychczas należy zagwarantować stabilność alokacji,
- zaprojektowania wskaźników produktu i rezultatu, mierzących faktyczne wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu na poziomie wszystkich osi priorytetowych, działań i poszczególnych przedsięwzięć,
- zbilansowania Programu i poszczególnych jego osi priorytetowych tak, by były co najmniej neutralne dla klimatu i różnorodności biologicznej.

Postulaty dotyczące funduszy w okresie 2014-2020:

- zabezpieczenie wdrażania RPO WM w obszarze ochrony przyrody m.in. poprzez staranne zaprojektowanie warunków tego wdrażania (kryteria wyboru projektów, zasady kwalifikowalności, sposób finansowania, beneficjenci) w oparciu o rozpoznanie potrzeb i uwarunkowań organizacyjnych potencjalnych beneficjentów,
- brak wsparcia w latach 2007-2013 muszą zrekompensować nakłady w okresie 2014-2020,

Postulaty dotyczące funduszy w okresie 2014-2020:

- zaprogramowanie wsparcia dla ochrony przyrody w szerszym kontekście odzwierciedlającym zapisy priorytetu inwestycyjnego *6.4 ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury,*
- zaplanowanie wsparcia dla przywracania na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych w ramach celu szczegółowego dotyczącego rewitalizacji i rekultywacji zdegradowanej przestrzeni miejskiej oraz poprawy stanu środowiska

W wyniku koncentracji wsparcia w ramach CT 6 *Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów* (oś priorytetowa IV Gospodarka przyjazna środowisku i społeczeństwu) zrezygnowano z priorytetów inwestycyjnych:

- 6.3. ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego;
- **6.4. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej , ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury** Strategia Europa 2020 postrzega działania zapobiegające utracie bioróżnorodności i ochronę środowiska jako element konieczny zrównoważonego rozwoju
- 6.5. działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rekultywację terenów przemysłowych i redukcję zanieczyszczenia powietrza.

W wyniku koncentracji wsparcia w ramach priorytetu inwestycyjnego 5.2 *Promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniające odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi* (oś priorytetowa IV) zrezygnowano m.in. z renaturyzacji cieków wodnych, wspierania służb ratowniczych a >postawiono< na:

„rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz wspieranie melioracji wodnych oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych”

warunkowość ex-ante, kontrproduktywność (proponowane rozwiązania – melioracje, zabezpieczenie spływu, zbiorniki wielofunkcyjne versus retencja glebowa, retencja dolinowa, retencja obszarów podmokłych), efektywność kosztowa z uwzględnieniem kosztów zewnętrznych

Postulaty dotyczące funduszy w okresie 2014-2020:

- zweryfikowanie Programu Małej Retencji w kontekście dyrektyw 2000/60/WE i 2007/60/WE (uwaga: program ten nie ma charakteru strategii adaptacyjnej),
- w ramach przedsięwzięć ochrony przeciwpowodziowej, dostosowania do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków należy ograniczyć się do faktycznego zarządzania ryzykiem powodziowym i ograniczania go (wskaźniki, kryteria), kładąc nacisk na kompleksowe rozwiązania w skali całej zlewni, a także działania adaptacyjne w oparciu o funkcje ekosystemów na obszarach zagrożonych, z uwzględnieniem przydatności stosowanych rozwiązań w okresie suszy,

Postulaty dotyczące funduszy w okresie 2014-2020:

- obok renaturyzacji cieków wodnych należy uwzględnić renaturyzację i ochronę terenów zalewowych i obszarów podmokłych, zwiększanie rozstawy wałów, budowę polderów na zawałach czy zbiorników suchych,
- zarządzanie ryzykiem powodziowym musi uwzględniać zagospodarowanie wód opadowych na terenach zamieszkałych / zagospodarowanych,
- Wszystkie inwestycje infrastrukturalne realizowane w ramach RPO WM muszą być odporne na zmiany klimatu, w kontekście wezbrań i zjawisk związanych z deszczami nawalnymi i nie generować ryzyka wystąpienia podtopień i wezbrań.

Nadanie właściwej rangi:

- głębokiej modernizacji energetycznej budynków (przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu) i modernizacji etapowej prowadzącej do głębokiej termomodernizacji energetycznej obejmującej również wykorzystanie OZE (wytwarzanie energii elektrycznej, ogrzewanie, chłodzenie),
- wprowadzaniu systemów zarządzania energią (w tym *smart metering*),
- strategiom niskoemisyjnym (wspieranie proekologicznego transportu miejskiego, ograniczanie niskiej emisji, wspieranie budownictwa energooszczędnego – pasywnego, zeroenergetycznego, plus-energetycznego).

W wyniku koncentracji wsparcia zrezygnowano :

- z wspierania producentów urządzeń do wytwarzania energii z OZE (z tworzenia zielonych miejsc pracy).

Ale też w ramach zmian z tym związanych wprowadzono w priorytetach inwestycyjnych 4.1, 4.3 i 4.5 możliwość edukacji ekologicznej w ramach finansowania krzyżowego.

Podsumowanie

Prace nad kształtem RPO WM powinny prowadzić do tego, by na wszystkich poziomach wdrażania Programu traktować horyzontalnie, w dostrzegalnym wymiarze, zasadę zrównoważonego rozwoju.

Muszą adekwatnie adresować efektywne korzystanie z zasobów naturalnych, dążenie do gospodarki niskoemisyjnej (przeciwdziałanie zmianom klimatu), adaptację do zmian klimatu i ochronę różnorodności biologicznej.

Dziękujemy za uwagę

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

